

חותם של תמ

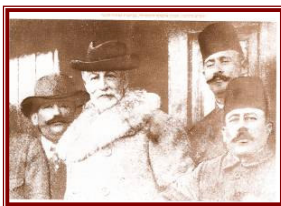
בן חידע

פתח-תקוה רחוב שפירא 21 / 26 מיקוד 49491
טלפון 9314766-03, 9303502-03, פקס 9040567-03כתיבה ועריכה: עליזה וורם
עיצוב: דרורה פסטרנק
שבת תשסח, ינואר 2008

ביקורי הברון רוטשילד בפתח תקוה

מצבה לזכרו של הברון רוטשילד

הברון רוטשילד בביקורו בפתח תקוה

לוח זכרון לברון רוטשילד
בבית הכנסת הגדול, בית יעקב

חמש פעמים ביקר הברון רוטשילד בארץ ישראל והגיע לפתח תקוה. כל ביקור היה אירוע מרשים בחיי המושבה. הפעם הראשונה שבה דרכו רגליו על אדמת ארץ ישראל, היתה בז' באייר תרמ"ז (1 במאי 1887). ב"ז באייר תרמ"ז (11 במאי 1887) התארח בפתח תקוה וביהוד, אז התעניין בחיי המושבה והבטיח לעזור ולתמוך. בשנה זו פרס הברון חסותו על 28 ממשפחות האיכרים בפתח תקוה ולקח את ניהול ענייני המושבה לידי. פעולתו הראשונה היתה העברת "חלקות הרבע", שהיו בידי הערבים, לידי בעליהן היהודיים, כחוק. כמו כן, הפעיל את השירותים הציבוריים במושבה על חשבון.

תחת חסותו של הברון רוטשילד נעשו בפתח תקוה פעולות רבות לפיתוחה:

חקלאות: הובא גנ מומחה, שהדריך בנטיעות של עצי פרי ואילנות סרק והכניס גידולים חדשים.

בריאות: נפתח בית מרקחת ולמושבה הגיע אחת לשבוע רופא.

חינוך: הוקם בית הספר הראשון "בית ספר הברון" - פיק"א.

מים: נחפרה באר שניה במושבה שהופעלה על ידי מערכת מוטורית.

שמירה: הפקידות הנהיגה שמירה בשכר על המושבה ועל רכוש.

דת: מונו רב, ושוחט ששכרם שולם על ידי הפקידות.

מדידת הקרקע: מהנדס מומחה מדד את הקרקע וסימן את הגבולות.

מוסדות: בית פקידות הברון היה לבית ועד המושבה.

הביקור השני של הברון בארץ החל ביום י"ג באייר תרנ"ג (29 באפריל 1893). הברון תבע מהאיכרים להעסיק פועלים יהודים, לחיות חיי צנע ולא לצרוך או למכור בחנות המושבה דברי מותרות. הברון קרא לאימהות לשלוח יום-יום את ילדיהן לבית הספר "ללמוד עברית ולדעת את התורה, הכוללת חוקים ומצוות, מוסר ומידות נעלות". את תמיכתו במושבה הסביר: "לא מרוב עונייכם תמכתי בכם ולקחתי אתכם תחת חסותי, כי אם מרוב תשוקתכם לחיות ולעבוד בארץ הקודש ולחיות לפי רוח תורתנו."

בט"ו בשבט תרנ"ט 26.1.1899 הגיע לביקור שלישי. הוא התקבל ב"פנטזיה", שערכו לכבודו צעירי המושבה, כשהם רכובים על סוסים ובראשם אברהם שפירא, שהפך להיות לשומרו האישי של הברון בכל ביקוריו בארץ. בסיום התרגשו הברון והברונית מפריחת השקד. בראותו פועלים זרים במושבה, הביע את אי שביעות רצונו: "רואה אני פועלים זרים ורע המעשה בעיני. כל בני-ישראל, אחיי הם ורצוני שגם אתם תחשבו כך. רצוני שתחיו בשלום וברעות. הקטן לא יקנא בגדול, העני לא יקנא בעשיר, הגדול לא ידכא את הקטן, והעשיר לא ידכא את העני".

ב"ט בשבט תרע"ד 13.2.1914 הגיע לביקורו הרביעי. הוא התקבל על ידי מקהלה בשירה בשפה הצרפתית על כך הגיב: "שירים צרפתיים שמעתי הרבה בצרפת, פה אהיה מאושר לשמוע שירים עבריים".

בט"ז באייר תרפ"ה 10 במאי 1925, בהתקרבו לשנות השמונים לחייו, ביקר בארץ בפעם החמישית. בביקורו בפתח תקוה, טיפס במאמץ רב על מגדל המים כדי השקיף ממנו על האיזור. לכל מלוא העין השתרעו פרדסים, כרמים, וישובים. בהתרגשות קרא לברונית שתעלה אף היא ותשקיף על המראה. "רואה את עכשיו כמוני ומבינה, כי לא רק רומנטיקן ומשוגע הייתי, כפי שקראו לי בעבור זה כל אחי ורעי... רואה את שהצדק היה איתנו ולא איתם ואכן עוד מזכה לחזות בעינינו בשיבת עם ישראל לארצו...".

בשנת תר"ס נמסרו ענייני הניהול לחברת יק"א ובתרת"א הטילה יק"א על המושבה לבחור ועד להנהלת המושבה. פתח תקוה גמלה לברון בקריאת רחוב על שמו, באנדרטה, בלוח הנצחה בבית הכנסת, בקריאת בית הכנסת "בית יעקב" (ע"ש אביו), בתפילה מיוחדת שנכתבה לכבודו, בשירים ובדקלומים שנכתבו על ידי מורים ותלמידים.

חידע

- בררו במה היתה שונה פעילותו של הברון בפתח תקוה לעומת מושבות אחרות?
- אילו ממפועלי הברון במושבה ניכרים עד היום בעיר?
- כיצד הייתם מביאים לידיעת התושבים פרקים מתולדות המושבה-העיר?